

Maria Barbal

Esriptora

‘Tàndem’, de Maria Barbal (Trempe, 1949), és una defensa de les segones oportunitats i del dret a continuar estimant, i parla de com conviure amb les ferides del passat (o fins i tot deixar-les enrere). L'autora de ‘Pedra de tartera’ ha guanyat el premi Josep Pla

RUTH MARIGOT

“Reivindico el dret a viure plenament a l'edat que sigui”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

Els dos protagonistes d'aquesta novel·la es troben en un moment vital delicat. ¿La idea del llibre va coincidir amb la seva jubilació com a catedràtica d'ensenyament secundari?

Sí, però no és un llibre sobre la meva experiència personal. Moltes persones, a partir d'un determinat moment de la seva vida, ja no es fan cap plantejament vital: han tingut fills, han treballat, potser ara s'ocupen dels nets. A partir d'aquest caldo de cultiu, la vida s'atura o s'amansaix.

Retirar-se pot alentir encara més el ritme. O canviar-te la vida, com els passa a l'Armand i l'Elena.

Quan deixes la feina passes per un moment molt vital, amb moltes possibilitats. N'hi ha que queden frenades perquè socialment es vol que sigui així, se'ns demana un paper més passiu. Al llibre, l'Elena té nostàlgia de la feina, havia estat parvulista i di-

rectora d'una escola, i això l'ha omplert molt. En el seu cas, quan es jubila ha de repensar la vida.

¿La novel·la vol advertir del desgast de les relacions de parella?

La rutina té una força impressionant. Amb els anys oblidem les preguntes que ens fèiem en l'adolescència, quan ens proposàvem trobar algú que ens agradés i amb qui estiguéssim bé, algú a qui poguéssim estimar i que ens estimés. Hi ha un moment que tens la casa plena. Hi ha el marit, els fills i tots aquells objectes que heu anat acumulant...

Tàndem és un llibre que ens diu que hem de saber aprofitar els moments.

Quan arribes a una determinada edat, si no aprofites el moment has perdut la partida. Pot passar que tinguis 40 anys i ja et trobis en una situació rutinària i de prevenció al canvi: has pres una sèrie d'opcions,

“**AMB ELS ANYS OBLIDEM LES PREGUNTES QUE ENS FÈIEM A L'ADOLESCÈNCIA**”

estimes a la parella i vols mantenir la situació. Als 65 anys la cosa canvia. És un moment de reflexió i replantejament.

L'orgull ens pot jugar en contra? I tant. L'orgull et pot fer descarriar la vida. Li passa a l'Elena. Si no hagués estat tan orgullosa hauria pogut tenir una vida més plena. Aquesta és una de les lliçons que apren. Tots dos personatges fan un viatge cap a la redescoberta d'ells mateixos.

Recuperen la connexió amb el que havien estat i el que volen continuar sent.

Moltes persones se la neguen, la felicitat. Per això dic que aquesta novel·la és sobre la felicitat. L'error és creure que la trobaràs a fora: la felicitat és a dins d'un mateix. Per això la pregunta que s'han de fer l'Armand i l'Elena és sobre ells. A partir d'ara, què volen fer?

En aquest sentit, és una novel·la optimista: les segones oportunitats existeixen.

Reivindico el dret a viure plenament a l'edat que sigui. I en les circumstàncies que siguin... Per aconseguir-ho cal fer l'esforç de mirar qui som i què volem fer en relació amb el que som. Potser el que ens omple és sortir una estona a passejar. O dedicar-nos als altres, fent un voluntariat. El que és important és sortir de la rutina anestesiada.

¿La seva manera de fugir d'aquesta rutina és amb l'escriptura?

És la meua manera de pensar en tot això. Tinc a prop totes aquestes presències i problemàtiques, però hi aprofundeixo escrivint.

Tàndem passa al barri de Sants. No és la primera vegada que explora un territori literàriament poc conegut en català.

Càmfora [1992] passava a prop del Mercat de Sant Antoni, al carrer Urgell. *Carrer Bolívia* [1999] la vaig ambientar al Besòs. *Emma*, a l'Eixample esquerre. I *En la pell de l'altre* [2014], al Poblenou.

Així i tot, continua sent l'autora que va escriure el cicle del Pallars que va començar amb *Pedra de tartera* el 1985.

Els meus orígens han tingut molta importància. Soc escriptora a causa d'aquella història heretada que vaig explicar a *Pedra de tartera*. Per arribar a entendre-la no vaig tenir cap més remei que escriure la novel·la. El Pallars apareix en molts dels meus llibres, però porto molts anys a Barcelona, és normal que a partir d'un moment els meus llibres canviïn d'escenari.

Quan es parla de *Pedra de tartera* sempre es recorda que ha estat un dels *long-sellers* de la literatura catalana contemporània, amb més de 300.000 exemplars venuts, 100.000 dels quals a Alemanya. ¿Va ser difícil continuar, amb un debut que va guanyar el premi Ruyra i el Crexells i que va fer tant de forat entre els lectors?

Al llarg dels anys, l'èxit de *Pedra de tartera* ha tingut diverses cares. Quan vaig publicar *Mel i metzines* [1990] se la va castigar per ser la novel·la de després. Hi ha hagut moments que el llibre ha pogut perjudicar la meua trajectòria, però tenir una novel·la que es continua llegint després de tants anys és una immensa fortuna. Qualsevol element negatiu queda compensat per això.

Des de la jubilació ¿treballa d'una manera diferent en els llibres?

Tinc més temps, però potser no escric de la mateixa manera que abans. No soc persona de dedicar moltes hores a l'escriptura, les dosis que necessito són molt petites. Escric tres quarts d'hora i ho deixo, però repeteixo el procés un total de tres vegades al dia. Una altra cosa que ha canviat és que ja no m'exigeixo tantíssim, com quan era jove: abans, si em marcava escriure tres hores les feia. Actualment treballo al meu gust, adaptant-me a la necessitat de cada dia, cosa que no deixa de ser un luxe. Ara mateix no em proposo res. Soc irregular i escric al meu aire.◆◆